

การก่อตัวและการถูกใช้งานของข้อบังคับจรรยาบรรณทันตแพทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2560

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การก่อตัวและการถูกใช้งานของข้อบังคับจรรยาบรรณทันตแพทย์

THE FORMATION AND PRACTICE OF THE CODE OF DENTAL ETHICS

พูนผล โควินูลย์ชัย 5536163 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เสาวภา พรศิริพงษ์, ศศ.ด., ณรงค์ อางสมิติ, Ph.D., ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้แบ่งออกเป็นการศึกษาที่มาของข้อบังคับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมและวิเคราะห์การถูกใช้งานในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคำอธิบายว่าจรรยาบรรณก่อตัวขึ้นมาได้อย่างไรและถูกใช้งานเพื่อมุ่งสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างไร เป็นการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง ผ่านแนวคิดการวิเคราะห์ว่าทกรรมของ มิเชล ฟูโกต์

ผลการศึกษาพบว่า การก่อตัวขึ้นมาของข้อบังคับจรรยาบรรณ เกิดขึ้นจากการเข้ามาของการแพทย์สมัยใหม่ที่ต้องปรับเปลี่ยนระบบการแพทย์ดั้งเดิมให้กลายเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศภายใต้ว่าทกรรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ทำให้มีลักษณะทางจริยธรรมอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) “จริยธรรมในเชิงวิชาชีพ” (professional ethics) ที่มีองค์ความรู้ทางการแพทย์คล้ายกับว่าหากผู้ป่วยมีอาการอะไร จะต้องตรวจอย่างไร และมีการรักษาใดบ้างที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีสาขาวิชาจริยศาสตร์ชีวภาพ (bioethics) ที่ถกเถียงเรื่องที่ว่าด้วยการปฏิบัติต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิต 2) “จริยธรรมในเชิงประเพณี” (traditional ethics) ถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดระเบียบระบบการแพทย์ดั้งเดิมให้อยู่ภายใต้ว่าทกรรมของการแพทย์สมัยใหม่ ผ่านกระบวนการทางกฎหมายในรูปแบบข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้การแพทย์กลายเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งที่ผ่านมามีการสร้างขึ้นมาเพื่อควบคุม “หมอมอมปลอม” ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอนุญาตแต่ลักลอบให้บริการตรวจรักษา รวมทั้งเรื่องเจ้าของสถานพยาบาลที่ปล่อยปละละเลยให้มีผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนลักลอบให้บริการทางทันตกรรม

ดังนั้นการถูกใช้งานของจรรยาบรรณวิชาชีพในเชิงประเพณีจึงเป็นการมุ่งสร้างเสถียรภาพของวิชาชีพ เน้นให้ภาพลักษณ์ของวิชาชีพมีเกียรติ เชื่อถือได้ ภายใต้การควบคุมตลาดบริการทางทันตกรรมโดยองค์กรวิชาชีพ ไม่ให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกันเองระหว่างทันตแพทย์ แต่ท้ายที่สุดกลับทำให้เรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ป่วยกับทันตแพทย์ถูกมองข้ามไป

คำสำคัญ: จรรยาบรรณวิชาชีพ/ จริยธรรมทันตแพทย์/ ว่าทกรรมการแพทย์สมัยใหม่/ ภาพลักษณ์วิชาชีพ/

อำนาจทางการแพทย์

THE FORMATION AND PRACTICE OF THE CODE OF DENTAL ETHICS

POONPON KHOWIBOONCHAI 5536163 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SAOWAPA PORNSIRIPONGSE, Ph.D.,
NARONG ARDSMITI, Ph.D., KWANCHIT SASIWONGSAROJ, Ph.D.

ABSTRACT

This research studied the construction of the Code of Ethics of the Dental Profession and analysed the current practice, which aimed to shape the definition of how it has been developed and utilised for the benefit of the citizens. The research adopted qualitative method, which included documentary research and in-depth interview of key informants using the approach of Discourse Analysis by Michel Foucault.

The result suggests that the formation of the Code of Ethics was due to the introduction of modern medicine had to transformed the folk medicine into the part of professional medical system for the whole country, which was subjected to the Discourse of medical science. The transforming of traditional medicine led to two characteristics of ethics: 1) "Professional ethics" concerns medical knowledge guiding medical professionals in terms of symptoms, diagnosis, and medication. Bioethics has also been included, which discusses practices on human and other living things. 2) "Traditional ethics" intends to organise folk medicine, which is based on the modern medical discourse in forms of regulations through legislative procedures to meet the purpose of professional medical collectivisation. In the past, it was focused on controlling "quack doctor" who performed medical procedures without being registered to obtain practitioner licence. Nonetheless, this depends on the nonfeasance of hospital owner allowing unregistered person to perform dental services.

The practice of traditional ethics of ethical code aims to achieve professional stability, emphasising the identity of profession to be honourable and reliable, reducing competitiveness among dentists under the control of dental service market from professional institution while overlooking the unequal relationship between patients and dentists.

KEY WORDS: ETHICAL CODE/ DENTAL ETHICS/ MODERN MEDICAL DISCOURSE/
IDENTITY OF PROFESSION/ MEDICAL AUTONOMY

134 pages